

Αθήνα, 21/04/2023

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τους κ.κ Υπουργούς

Εσωτερικών

Δικαιοσύνης

Θέμα: Ανάπτυξη δομών για την προστασία και την υποστήριξη κακοποιημένων γυναικών στη Β' Πειραιά και πανελλαδικά – Πρόληψη, συμβουλευτική και αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης βίας

Όλο και περισσότερα περιστατικά κακοποίησης γυναικών βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Το πρωί της 22ας Ιανουαρίου, άλλο ένα περιστατικό γυναικοκτονίας συνέβη στη Νίκαια και προστέθηκε στον αυξημένο το τελευταίο διάστημα αριθμό γυναικοκτονιών. Η άτυχη 54χρονη γυναίκα βρέθηκε νεκρή με σημάδια στον λαιμό της. Ο θάνατός της, σύμφωνα με τον ιατροδικαστή, οφείλεται σε στραγγαλισμό, με ίχνη απόφραξης του στόματος και της μύτης της. Σύμφωνα με μαρτυρίες κατοίκων γειτονικών σπιτιών, ήταν πολύ συχνά τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας στο συγκεκριμένο ζευγάρι. Οι Αρχές είχαν κληθεί και στο παρελθόν κι ενώ είχε κινηθεί και στο παρελθόν η αυτόφωρη διαδικασία, δεν μπόρεσε να αποτραπεί ο θάνατος της άτυχης γυναίκας.

Η έμφυλη βία είναι ένα καθημερινό, παγκόσμιο φαινόμενο, που πλήττει στη συντριπτική πλειοψηφία γυναίκες και νεαρά κορίτσια. Περιλαμβάνει οποιαδήποτε επιβλαβή πράξη, κατά της αξιοπρέπειας και της ακεραιότητας όσων την υφίστανται. Μπορεί να τελεστεί τόσο σε ιδιωτικό όσο και σε δημόσιο χώρο (σπίτι, εργασία, Μέσα Μαζικής Μεταφοράς κλπ), στρεφόμενη εναντίον της θέλησης του ατόμου. Η έμφυλη βία προκαλεί σωματικά, σεξουαλικά ή ψυχικά τραύματα. Στο ακρότατο όριο της μπορεί να οδηγήσει σε γυναικοκτονία. Ακόμη και οι απειλές τέτοιων πράξεων, ο εξαναγκασμός ή/και η στέρηση ελευθερίας – αποτελούν έμφυλη βία. Εμπεριέχει τη χρήση υπαρκτής ή υποτιθέμενης δύναμης – εξουσίας και χρησιμοποιείται ως μέσο άσκησης κοινωνικού ελέγχου, τιμωρίας και «σωφρονισμού» των ατόμων που την υφίστανται.

Η έμφυλη βία σε όλες της τις μορφές συνιστά ποινικό αδίκημα (συχνά κακουργηματική πράξη) και τιμωρείται αυστηρότατα από την ελληνική νομοθεσία. Μάλιστα με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης η οποία κυρώθηκε από την Ελλάδα στις 18 Ιουνίου

2018 με τον νόμο 4531/2018, αποτυπώνονται πλέον με συστηματοποιημένο τρόπο και ποινικοποιούνται μορφές έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, που ως τώρα δεν αναγνωρίζονταν νομικά ως τέτοιες (stalking, οικονομική βία, Ακρωτηριασμός Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων, εξαναγκαστικός γάμος). Αποτελεί μάλιστα το πρώτο νομικά δεσμευτικό διεθνές κείμενο που θέτει κριτήρια για την πρόληψη της έμφυλης βίας.

Το συχνό φαινόμενο της κακοποίησης γυναικών τόσο στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες χώρες, το οποίο έχει λάβει μεγαλύτερες διαστάσεις μετά την πανδημία, έχει αναδείξει την αναγκαιότητα ενός ολοκληρωμένου σχεδίου παροχής προστασίας των γυναικών που αντιμετωπίζουν την έμφυλη βία, στο οποίο θα περιλαμβάνονται ειδικοί ξενώνες κακοποιημένων γυναικών, οικονομική στήριξή τους, ειδικά προγράμματα αποτροπής βίας, ψυχολογική υποστήριξη, εκπαίδευση των αρχών που διαχειρίζονται περιστατικά βίας, ώστε να γίνεται καλύτερη αξιολόγηση και εκτίμηση κινδύνου σε κάθε περίπτωση και να εντοπίζονται πιο εύκολα τα σημάδια κακοποίησης. Είναι σημαντικό οι κακοποιημένες γυναίκες να λάβουν την απαιτούμενη προστασία, ώστε μετά την καταγγελία αυτών των συμπεριφορών να μπορούν να απομακρυνθούν από τον κακοποιητή τους και στη συνέχεια να κάνουν τα πρώτα τους βήματα για μια νέα ζωή μακριά από τη βία.

Στη χώρα μας λειτουργεί η 24ωρη τηλεφωνική γραμμή SOS 15900, προκειμένου τα θύματα να ενημερωθούν και να αναζητήσουν βοήθεια, καθώς και η υποστήριξη και καθοδήγηση για να σπάσουν τον κύκλο της βίας. Το ολοκληρωμένο Δίκτυο Δομών της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΔΟΠΦ) διαθέτει 44 Συμβουλευτικά Κέντρα και 19 Ξενώνες φιλοξενίας γυναικών και των παιδιών τους. Ωστόσο, το παρεχόμενο πλαίσιο προστασίας δεν επαρκεί.

Σύμφωνα με μελέτες η Ελλάδα υστερεί σε αριθμό διαθέσιμων κλινών στους ξενώνες, τα συμβουλευτικά κέντρα γυναικών χρειάζονται επιπλέον υποστήριξη, προκειμένου να προσφέρουν την αναγκαία στήριξη στις γυναίκες που ζουν τον εφιάλτη της κακοποίησης και απαιτούνται και μια σειρά άλλων ρυθμίσεων σε θεσμικό επίπεδο για την αντιμετώπιση του ζητήματος.

Η διασφάλιση της βιωσιμότητας των Συμβουλευτικών Κέντρων Γυναικών των Δήμων προϋποθέτει τη στελέχωσή τους με μόνιμο προσωπικό, ώστε να μπορούν να παράσχουν αποτελεσματική και διαρκή στήριξη στις γυναίκες που απευθύνονται σε αυτά.

Στην πράξη μία γυναίκα που έχει υποστεί βία και δεν έχει τους οικονομικούς πόρους, αντιμετωπίζει μεγάλα εμπόδια αναγνώρισης του προβλήματος από τους αρμόδιους φορείς και τελικά αντιμετωπίζει εμπόδια στην προσπάθειά της να απομακρυνθεί από τον κακοποιητή της. Δεν είναι δυνατόν να καταγγέλλει στην αστυνομία κακοποίηση και να επιστρέφει στο σπίτι χωρίς καμία προστασία.

Σε αυτό το πλαίσιο, χρειάζεται γενικότερη ενίσχυση του πλαισίου προστασίας: Είναι σημαντικό να υπάρχει η δυνατότητα φιλοξενίας των γυναικών θυμάτων βίας σε ασφαλές κατάλυμα, μέχρι να ολοκληρωθούν οι απαιτούμενες ενέργειες για την φιλοξενία σε ξενώνα γυναικών. Έκτακτη φιλοξενία χρειάζεται και σε περίπτωση που

μια κακοποιημένη γυναίκα θέλει να κάνει νομικές ενέργειες, αλλά υπάρχει φόβος κι άμεσος κίνδυνος για τη ζωή της μέχρι να απομακρυνθεί από τον δράστη. Χρειάζεται η δημιουργία ξενώνα όπου οι μητέρες θα μπορούν να φιλοξενηθούν και με τα ανήλικα παιδιά τους, όταν αυτά είναι αγόρια άνω των 13 ετών. Παράλληλα, απαιτείται η μέριμνα για την έκτακτη εισαγωγή των παιδιών σε παιδικούς σταθμούς σε περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο και η δημιουργία ολόημερων παιδικών σταθμών.

Προς αντιμετώπιση των οικονομικών δυσκολιών, θα πρέπει να προβλεφθεί ένα έκτακτο επίδομα το οποίο θα μπορεί να καλύπτει κάποιες σημαντικές ανάγκες, όπως τη μετακίνηση σε ασφαλές κατάλυμα, την αλλαγή αριθμού τηλεφώνου, την εγγύηση για ενοικίαση νέας οικίας. Χρειάζεται να γίνουν πιο ευνοϊκά τα κριτήρια ένταξης στο πρόγραμμα παροχής δωρεάν νομικής βοήθειας για τις γυναίκες που αυτή τη στιγμή δεν εντάσσονται λόγω εισοδηματικών κριτηρίων. Ειδική μέριμνα θα πρέπει να υπάρξει και για γυναίκες θύματα βίας που αδυνατούν να εργασθούν, είτε λόγω προβλημάτων υγείας, αναπηρίας, ηλικίας κλπ. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να προβλεφθεί ειδική βοήθεια. Και για τις γυναίκες που ήδη φιλοξενούνται σε ξενώνες υπάρχουν έκτακτες ανάγκες. Σε πολλές περιπτώσεις, οι γυναίκες χρειάζονται χρήματα για τη μεταφορά τους προς και από τον ξενώνα, για κάρτες κινητής τηλεφώνας για την επικοινωνία μαζί τους, διατακτικές για σούπερ μάρκετ. Οι εξυπηρετούμενες με παιδιά χρειάζονται βρεφικά είδη, παιδικά ρούχα, καροτσάκια, γάλατα για παιδιά.

Σε πολλές περιπτώσεις, οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής (αστυνομικοί, προσωπικό νοσοκομείων) δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες γνώσεις αντιμετώπισης και στήριξης γυναικών που κακοποιούνται από τον σύντροφό τους. Θα έπρεπε επιπλέον να υπάρχει συνεργασία των ιατροδικαστικών υπηρεσιών του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη με τις ιατροδικαστικές υπηρεσίες των νοσοκομείων, ώστε να εξυπηρετούνται πιο άμεσα και με λιγότερη ταλαιπωρία οι γυναίκες θύματα έμφυλης βίας. Οι δομές πρωτοβάθμιας περίθαλψης θα πρέπει να στελεχωθούν με εξειδικευμένους επαγγελματίες για παιδιά, δηλαδή με παιδοψυχολόγους, λογοθεραπευτές κ.α σε πρωινό και απογευματινό ωράριο. Όλα τα νοσοκομεία και οι δομές πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας φροντίδας θα έπρεπε να εξοπλισθούν με κιτ/κουτί βιασμού για την αντιμετώπιση περιπτώσεων βιασμού.

Τόσο ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας κι ο ΟΗΕ αναγνωρίζουν τον όρο γυναικοκτονία. Ωστόσο, η Κυβέρνηση της Ν.Δ. αρνείται να αναγνωρίσει νομικά τη γυναικοκτονία και να την εντάξει στον Ποινικό Κώδικα. Ο ΣΥΡΙΖΑ – Προοδευτική Συμμαχία έχει ταχθεί υπέρ της νομικής κατοχύρωσης του όρου της γυναικοκτονίας και προς αυτόν τον σκοπό έχει ήδη καταθέσει σχετική τροπολογία, η οποία δεν έγινε δεκτή από την Κυβέρνηση. Είναι προφανές ότι η νομική κατοχύρωση δεν αρκεί για να αντιμετωπίσει αυτό το φαινόμενο, το οποίο παίρνει τρομερές διαστάσεις. Όπως αναφέρουμε και ανωτέρω, απαιτείται ένα ισχυρό υποστηρικτικό πλαίσιο για τα θύματα έμφυλης κι ενδοοικογενειακής βίας. Ωστόσο, η νομική κατοχύρωση είναι ένα πρώτο βήμα.

Επειδή το φαινόμενο των γυναικοκτονιών και γενικότερα των περιστατικών βίας έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις στη χώρα μας.

Επειδή υπάρχει ανάγκη να ενισχυθούν τα υφιστάμενα συμβουλευτικά κέντρα γυναικών με μόνιμο εξειδικευμένο προσωπικό, ενώ και οι ξενώνες φιλοξενίας γυναικών δεν επαρκούν για να αντιμετωπισθεί αυτό το φαινόμενο.

Ερωτώνται οι κ.κ. Υπουργοί:

- 1) Θα προχωρήσετε στη νομική κατοχύρωση του όρου «γυναικοκτονία» με σχετική πρόβλεψη ειδικού άρθρου στον Ποινικό Κώδικα;
- 2) Θα προχωρήσετε στην πρόσληψη μόνιμου προσωπικού το οποίο θα στελεχώσει τα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών στους Δήμους της Β' Πειραιά και σε όλη την Ελλάδα, ώστε να διασφαλισθεί η βιωσιμότητά τους;
- 3) Ποιος είναι ο σχεδιασμός σας και ποια τα προγράμματα που εκπονείτε για την εκπαίδευση των Αρχών που αντιμετωπίζουν φαινόμενα κακοποίησης γυναικών (αστυνομίας, νοσηλευτικού, ιατρικού προσωπικού); Προβλέπονται προγράμματα επιμόρφωσης των αστυνομικών και του προσωπικού των κέντρων υγείας, νοσοκομείων για τον τρόπο αντιμετώπισης θυμάτων κακοποίησης και αν ναι τι ακριβώς περιλαμβάνει η επιμόρφωση;
- 4) Πόσες είναι οι διαθέσιμες κλίνες κακοποιημένων γυναικών ανά περιφερειακή ενότητα;
- 5) Θα προχωρήσετε στην πρόβλεψη οικονομικής ενίσχυσης των γυναικών που υφίστανται βία και χρειάζεται να μεταφερθούν σε ασφαλές κατάλυμα;

Η Ερωτώσα Βουλευτής

Νίνα Κασιμάτη